

ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗАХВОРЮВАНOSTІ ТА ГОСПІТАЛІЗАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ- ЖІНОК ВИДІВ ТА РОДІВ ВІЙСЬК ВНАСЛІДОК ХВОРОБ СЕЧОСТАТЕВОЇ СИСТЕМИ, СТАНІВ ВАГІТНОСТІ, ПОЛОГІВ ТА УСКЛАДНЕНЬ В ПІСЛЯПОЛОГОВИЙ ПЕРІОД

¹Голікова О.С., ²Діденко Л.В.

¹Київський міський центр репродуктивної
та перинатальної медицини

²Центральна військово-лікарська комісія МО України

***Резюме.** У статті вивчені особливості захворюваності та госпіталізації військовослужбовців-жінок видів та родів військ внаслідок хвороб сечостатевої системи, станів вагітності, пологів та ускладнень в післяпологовий період та їх придатність до військової служби в 2005-2010 рр. Встановлено, що за рівнем захворюваності військовослужбовців-жінок за контрактом Повітряних Сил ЗС України в її структурі переважала захворюваність внаслідок хвороб сечостатевої системи запальні хвороби органів малого таза у жінок становила за середніми багаторічними показниками 25,45%, незапальні хвороби жіночих статевих органів – 10,14%, ураження молочної залози – 1,40%. Доведено, що достовірної різниці у структурі захворюваності та госпіталізації військовослужбовців-жінок Повітряних Сил, Військово-Морських Сил, Сухопутних військ Збройних Сил України внаслідок хвороб статевої системи та станів вагітності, пологів та післяпологового періоду відсутня ($p < 0,001$), що свідчить про розповсюдженість вказаної патології та поліетіологічність факторів.*

***Ключові слова:** військовослужбовці-жінки, захворюваність, госпіталізація, хвороби сечостатевої системи, придатність до військової служби.*

Вступ. В останні десятиліття роль військовослужбовців-жінок у діяльності збройних сил зростає. Так, частка військовос-

лужбовців-жінок у збройних силах провідних країн світу складає від 21% у ЗС Ізраїлю до 0,5% – у ЗС Польщі. За даними (на кінець 2012 р.) Міністерства оборони України поряд із військовослужбовцями-чоловіками в ЗС України проходять службу й працюють майже 50 тис. жінок, з них 17 тис. – військовослужбовці [1-5].

ЗС України за часткою військовослужбовців-жінок у структурі особового складу входять у першу п'ятірку країн світу за цим показником. На кінець 2012 р. жінки склали майже 13,5% чисельності ЗС України, що перевищує відсоток жінок у багатьох арміях європейських країн, зокрема, членів НАТО [1-5].

В Україні проблема здоров'я людини має державне значення й розглядається в даний час, як один з основних чинників національної безпеки держави і бойової готовності Збройних Сил України. Найважливішим напрямком соціальної політики в Збройних Силах України є збереження та зміцнення здоров'я військовослужбовців-жінок [6-10].

Матеріали та методи дослідження. Об'єкт дослідження – особливості захворюваності та госпіталізації військовослужбовців-жінок видів та родів військ внаслідок хвороб сечостатевої системи, станів вагітності, пологів та ускладнень в післяпологовий період. Предмет дослідження – стан здоров'я військовослужбовців-жінок (захворюваність жінок за даними звертань, госпіталізована захворюваність) та придатність за станом здоров'я військовослужбовців-жінок для несення бойових чергувань в спеціальних підземних фортифікаційних спорудах Повітряних Сил Збройних Сил України. Методи дослідження: аналітичний та структурно-логічний.

Мета дослідження – вивчення рівня, структури, динаміки захворюваності та госпіталізації військовослужбовців-жінок видів та родів військ внаслідок хвороб сечостатевої системи, станів вагітності, пологів та ускладнень в післяпологовий період.

Результати дослідження та їх обговорення. За результатом проведеного аналізу структури захворюваності внаслідок хвороб сечостатевої системи, станів вагітності, пологів та ускладнень в

післяпологовий період військовослужбовців за контрактом видів та родів військ Збройних Сил України в 2005-2010 рр. нами встановлено, що в структурі захворюваності військовослужбовців Повітряних Сил ЗС України Хвороби сечостатевої системи (XIV клас) становили 3,38%, Вагітність, пологи та післяпологовий період (XV клас) – 0,03%.

За рівнем захворюваності військовослужбовців-жінок за контрактом Повітряних Сил ЗС України (табл. 1) в її структурі переважала захворюваність внаслідок хвороб сечостатевої системи запальні хвороби органів малого таза у жінок становила за середніми багаторічними показниками 25,45%, незапальні хвороби жіночих статевих органів – 10,14%, ураження молочної залози – 1,40%.

В структурі станів вагітності, пологів та післяпологового періоду військовослужбовців-жінок за контрактом Повітряних Сил ЗС України вагітність з абортивним наслідком дорівнювала 6,24%, набряки, протеїнурія, гіпертензивні розлади при вагітності, пологах та в післяпологовому періоді – 3,21%, інші материнські розлади пов'язані переважно з вагітністю – 64,62%.

За результатом проведеного аналізу структури захворюваності внаслідок хвороб сечостатевої системи, станів вагітності, пологів та ускладнень в післяпологовий період військовослужбовців за контрактом видів та родів військ Збройних Сил України в 2005-2010 рр. нами встановлено, що в структурі захворюваності військовослужбовців Військово-Морських Сил ЗС України Хвороби сечостатевої системи (XIV клас) становили 4,0%, Вагітність, пологи та післяпологовий період (XV клас) – 0,14%.

За рівнем захворюваності військовослужбовців-жінок за контрактом Військово-Морських Сил ЗС України в її структурі переважала захворюваність внаслідок хвороб сечостатевої системи запальні хвороби органів малого таза у жінок становила за середніми багаторічними показниками 21,28%, незапальні хвороби жіночих статевих органів – 12,18%, ураження молочної залози – 1,60% (табл. 2).

В структурі станів вагітності, пологів та післяпологового періоду військовослужбовців-жінок за контрактом Військово-Морських Сил ЗС України вагітність з абортивним наслідком дорівнювала 15,23%, набряки, протеїнурія, гіпертензивні розлади при вагітності, пологах та в післяпологовому періоді – 4,29%, інші материнські розлади пов'язані переважно з вагітністю – 12,03%.

Така ж ситуація спостерігалася і Сухопутних військах ЗС України. Так, за результатом проведеного аналізу структури захворюваності внаслідок хвороб сечостатевої системи, станів вагітності, пологів та ускладнень в післяпологовий період військовослужбовців за контрактом видів та родів військ Збройних Сил України в 2005-2010 рр. нами встановлено, що в структурі захворюваності військовослужбовців Сухопутних військ ЗС України Хвороби сечостатевої системи (XIV клас) становили 3,39%, Вагітність, пологи та післяпологовий період (XV клас) – 0,05% (табл. 3).

За рівнем захворюваності військовослужбовців-жінок за контрактом Сухопутних військ ЗС України в її структурі переважала захворюваність внаслідок хвороб сечостатевої системи запальні хвороби органів малого таза у жінок становила за середніми багаторічними показниками 24,62%, незапальні хвороби жіночих статевих органів – 7,10%, ураження молочної залози – 2,41%.

В структурі станів вагітності, пологів та післяпологового періоду військовослужбовців-жінок за контрактом Сухопутних військ ЗС України вагітність з абортивним наслідком дорівнювала 15,83%, набряки, протеїнурія, гіпертензивні розлади при вагітності, пологах та в післяпологовому періоді – 11,54%, інші материнські розлади пов'язані переважно з вагітністю – 41,10%.

За результатом проведеного аналізу структури госпіталізації внаслідок хвороб сечостатевої системи, станів вагітності, пологів та ускладнень в післяпологовий період військовослужбовців за контрактом видів та родів військ Збройних Сил України в 2005-2010 рр. нами встановлено, що в структурі госпіталізації військовослужбовців Повітряних Сил ЗС України Хвороби сечостатевої системи (XIV клас) становили 9,08%, вагітність, пологи та післяпологовий період (XV клас) – 0,19% (табл. 4).

Таблиця 3

Структура захворюваності на хвороби сечостатевої системи та станів в період вагітності, пологів та післяпологовий період військовослужбовців Сухопутних військ ЗС України в 2005-2009 рр.

Класи хвороб	Ноозології	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Середній багаторічний показник
XIV	Хвороби сечостатевої системи, в т.ч.	2,87	3,99	3,31	3,53	3,24	3,37	3,39
	Гломерулонефрит	1,94	1,29	1,32	0,56	3,98	2,38	1,91
	Пієліт, пієлонефрит	10,47	7,10	6,60	9,58	11,94	10,83	9,42
	Сечокамяна хвороба	13,95	12,90	13,53	7,89	13,43	10,83	12,09
	Інші хвороби сечовивідної системи	8,53	19,35	29,37	22,82	18,16	20,34	19,76
	Хвороби чоловічих статевих органів	27,52	16,77	19,79	17,59	16,91	17,24	19,30
	Ураження молочної залози	1,16	2,90	0,33	1,41	5,22	3,43	2,41
	Запальні хвороби органів малого таза у жінок	28,13	24,40	23,10	30,14	18,16	23,78	24,62
	Незапальні хвороби жіночих статевих органів	5,43	11,29	2,64	6,48	8,96	7,79	7,10
	Вагітність, пологи та післяпологовий період, в т.ч.	0,16	0,04	0,03	0,01	0,03	0,02	0,05
XV	Вагітність з абортивним наслідком	48,08	13,33	4,88	13,16	6,25	9,30	15,83
	Набряк, протеїнурія, гіпертензивні розлади при вагітності, пологах та в післяпологовому періоді	-	17,78	19,51	13,16	8,33	10,47	11,54
	Інші материнські розлади пов'язані переважно з вагітністю	9,62	64,44	41,46	52,63	35,42	43,02	41,10
	УСЬОГО ПО КЛАСАМ I–XXI	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Таблиця 5

Структура госпіталізації на хвороби сечостатевої системи та станів в період вагітності, пологів та післяпологовий період військовослужбовців ВМС ЗС України в 2005-2010 рр.

Класи хвороб	Ноозології	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Середній багаторічний показник
XIV	Хвороби сечостатевої системи, в т.ч.	5,02	4,71	4,67	8,43	7,23	7,80	6,31
	Гломерулонефрит	2,86	5,61	0,99	1,23	8,05	4,58	3,89
	Пієліт, пієлонефрит	15,71	23,36	9,36	13,93	6,78	10,42	13,26
	Сечокам'яна хвороба	15,71	15,89	14,78	13,93	19,92	16,88	16,19
	Інші хвороби сечовивідної системи	4,29	3,74	5,97	4,51	10,59	7,50	6,10
	Хвороби чоловічих статевих органів	18,57	12,15	16,46	18,44	10,56	12,71	14,82
	Ураження молочної залози	2,86	0,00	0,00	0,00	2,12	1,04	1,00
	Запальні хвороби органів малого таза у жінок	30,70	12,05	30,05	21,08	26,69	20,75	23,55
	Незапальні хвороби жіночих статевих органів	4,29	19,50	18,72	18,44	8,05	13,33	13,72
	XV	Вагітність, пологи та післяпологовий період, в т.ч.	0,30	0,21	0,34	0,44	0,16	0,29
Вагітність з абортивним наслідком		0,00	8,00	18,57	24,44	15,79	21,88	14,78
Набряк, протейнурія, гіпертензивні розлади при вагітності, пологах та в післяпологовому періоді		7,69	16,00	0,00	0,00	15,79	4,69	7,36
Інші материнські розлади пов'язані переважно з вагітністю		30,77	8,00	27,14	17,78	15,79	17,19	19,45
УСЬОГО ПО КЛАСАМ I–XXI		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

За рівнем госпіталізації військовослужбовців-жінок за контрактом Повітряних Сил ЗС України в її структурі переважала госпіталізація внаслідок хвороб сечостатевої системи запальні хвороби органів малого таза у жінок становила за середніми багаторічними показниками 23,14%, незапальні хвороби жіночих статевих органів – 11,29%, ураження молочної залози – 1,40%.

В структурі станів вагітності, пологів та післяпологового періоду військовослужбовців-жінок за контрактом Повітряних Сил ЗС України вагітність з абортивним наслідком дорівнювала 10,09%, набряки, протеїнурія, гіпертензивні розлади при вагітності, пологах та в післяпологовому періоді – 2,70%, інші материнські розлади пов'язані переважно з вагітністю – 35,90%.

За результатом проведеного аналізу структури госпіталізації внаслідок хвороб сечостатевої системи, станів вагітності, пологів та ускладнень в післяпологовий період військовослужбовців за контрактом видів та родів військ Збройних Сил України в 2005-2010 рр. нами встановлено, що в структурі госпіталізації військовослужбовців Військово-Морських Сил ЗС України Хвороби сечостатевої системи (XIV клас) становили 6,31%, Вагітність, пологи та післяпологовий період (XV клас) – 0,29% (табл. 5).

За рівнем госпіталізації військовослужбовців-жінок за контрактом Військово-Морських Сил ЗС України в її структурі переважала госпіталізація внаслідок хвороб сечостатевої системи запальні хвороби органів малого таза у жінок становила за середніми багаторічними показниками 23,55%, незапальні хвороби жіночих статевих органів – 13,72%, ураження молочної залози – 1,00%.

В структурі госпіталізації внаслідок станів вагітності, пологів та післяпологового періоду військовослужбовців-жінок за контрактом Військово-Морських Сил ЗС України вагітність з абортивним наслідком дорівнювала 14,78%, набряки, протеїнурія, гіпертензивні розлади при вагітності, пологах та в післяпологовому періоді – 7,36%, інші материнські розлади пов'язані переважно з вагітністю – 19,45%.

Таблиця 6

Структура госпіталізації на хвороби сечостатевої системи та станів в період вагітності, пологів та післяпологовий період військовослужбовців Сухопутних військ ЗС України в 2005-2010 рр.

Класи хвороб	Ноозології	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Середній багаторічний показник
XIV	Хвороби сечостатевої системи, в т.ч.	8,03	8,91	6,85	7,11	7,58	7,35	7,64
	Гломерулонефрит	2,46	0,38	1,75	0,74	6,69	3,79	2,64
	Пієліт, пієлонефрит	13,30	9,43	7,89	12,96	8,45	10,65	10,45
	Сечокам'яна хвороба	12,32	13,41	11,84	8,15	17,96	13,18	12,81
	Інші хвороби сечовивідної системи	7,88	17,24	28,04	18,15	12,32	15,16	16,47
	Хвороби чоловічих статевих органів	16,26	18,77	18,86	16,67	15,60	16,25	17,07
	Ураження молочної залози	1,48	3,45	0,44	1,48	5,99	3,79	2,77
	Запальні хвороби органів малого таза у жінок	31,38	20,05	20,81	26,22	18,72	22,28	23,24
	Незапальні хвороби жіночих статевих органів	6,90	8,34	3,51	8,52	6,69	7,58	6,92
	XV	Вагітність, пологи та післяпологовий період, в т.ч.	0,45	0,07	0,08	0,03	0,07	0,05
Вагітність з абортивним наслідком		60,98	14,71	4,88	14,71	7,32	10,67	18,88
Набряк, протейнурія, гіпертензивні розлади при вагітності, пологах та в післяпологовому періоді		0,00	8,82	14,63	2,94	7,32	5,33	6,51
Інші материнські розлади пов'язані переважно з вагітністю		12,20	70,59	60,98	58,82	41,46	49,33	41,10
УСЬОГО ПО КЛАСАМ I–XXI		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Така ж ситуація спостерігалася і в Сухопутних військах ЗС України. Так, за результатом проведеного аналізу структури госпіталізації внаслідок хвороб сечостатевої системи, станів вагітності, пологів та ускладнень в післяпологовий період військово-службовців за контрактом видів та родів військ Збройних Сил України в 2005-2010 рр. нами встановлено, що в структурі госпіталізації військовослужбовців Сухопутних військ ЗС України Хвороби сечостатевої системи (XIV клас) становили 7,64%, Вагітність, пологи та післяпологовий період (XV клас) – 0,13% (табл. 6).

За рівнем госпіталізації військовослужбовців-жінок за контрактом Сухопутних військ ЗС України в її структурі переважала захворюваність внаслідок хвороб сечостатевої системи запальні хвороби органів малого таза у жінок становила за середніми багаторічними показниками 23,24%, незапальні хвороби жіночих статевих органів – 6,92%, ураження молочної залози – 2,77%.

В структурі госпіталізації внаслідок станів вагітності, пологів та післяпологового періоду військовослужбовців-жінок за контрактом Сухопутних військ ЗС України вагітність з абортивним наслідком дорівнювала 18,88%, набряки, протеїнурія, гіпертензивні розлади при вагітності, пологах та в післяпологовому періоді – 6,51%, інші материнські розлади пов'язані переважно з вагітністю – 41,10%.

Отже, наявність достовірної різниці у структурі захворюваності та госпіталізації військовослужбовців-жінок Повітряних Сил, Військово-Морських Сил, Сухопутних військ Збройних Сил України внаслідок хвороб статевої системи та станів вагітності, пологів та післяпологового періоду не встановлено ($p < 0,001$), що свідчить про розповсюдженість вказаної патології та поліетіологічність факторів.

Висновки:

1. Встановлено, що за рівнем захворюваності військовослужбовців-жінок за контрактом Повітряних Сил ЗС України в її структурі переважала захворюваність внаслідок хвороб сечостатевої системи запальні хвороби органів малого таза у жінок ста-

новила за середніми багаторічними показниками 25,45%, незапальні хвороби жіночих статевих органів – 10,14%, ураження молочної залози – 1,40%.

2. Виявлено, що за рівнем захворюваності військовослужбовців-жінок за контрактом Військово-Морських Сил ЗС України в її структурі переважала захворюваність внаслідок хвороб сечостатевої системи запальні хвороби органів малого таза у жінок становила за середніми багаторічними показниками 21,28%, незапальні хвороби жіночих статевих органів – 12,18%, ураження молочної залози – 1,60%.

3. Встановлено, що за рівнем захворюваності військовослужбовців-жінок за контрактом Сухопутних військ ЗС України (табл. 3) в її структурі переважала захворюваність внаслідок хвороб сечостатевої системи запальні хвороби органів малого таза у жінок становила за середніми багаторічними показниками 24,62%, незапальні хвороби жіночих статевих органів – 7,10%, ураження молочної залози – 2,41%.

4. Доведено, що достовірної різниці у структурі захворюваності та госпіталізації військовослужбовців-жінок Повітряних Сил, Військово-Морських Сил, Сухопутних військ Збройних Сил України внаслідок хвороб статевої системи та станів вагітності, пологів та післяпологового періоду відсутня ($p < 0,001$), що свідчить про розповсюдженість вказаної патології та поліетіологічність факторів.

Література:

1. Марков А. Женщины в вооруженных силах Швеции / А. Марков // Зарубежное военное обозрение. – 1997. – № 8. – С. 56–57.

2. Мельничин М.Я. Військова служба як етіопатогенетичний фактор захворюваності військовослужбовців (літературний огляд) / М.Я. Мельничин // Вісник Вінницького національного медичного університету. – Вінниця, 2009. – № 13(1). – С. 175–180.

3. Белевитин А.Б. Профессиональное здоровье военнослужащих-женщин / А.Б. Белевитин, А.М. Шелепов, В.Г. Абашин [и др.] // Воен.-мед. журн. – 2009. – Т. 330, № 11. – С. 4–8.

4. Бражнов Л. Женщины во Французской армии / Л. Бражнов // Зарубежное военное обозрение. – 2007. – № 2. – С. 67–68.
5. Ефимов В. Особенности прохождения военной службы женщинами в странах Северной Европы / В. Ефимов // Зарубежное военное обозрение. – 2007. – № 3. – С. 17–18.
6. Стратегічний оборонний бюлетень України на період до 2015 року (Біла книга України): Щорічник. – К.: Аванпост-прім, 2004. – 96 с.
7. Біла книга України 2005. Оборонна політика України: Щорічник. – К.: МО України, 2006. – 134 с.
8. Біла книга України 2006. Оборонна політика України: Щорічник. – К.: Військо України, 2007.– 95 с.
9. Біла книга України 2008. Оборонна політика України: Щорічник. – К.: МО України, 2009. – 100 с.
10. Біла книга України 2009. Оборонна політика України: Щорічник. – К.: МО України, 2010.– 92 с.

ИЗУЧЕНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ ЗАБОЛЕВАЕМОСТИ И ГОСПИТАЛИЗАЦИИ ВОЕННОСЛУЖАЩИХ-ЖЕНЩИН ВИДОВ И РОДОВ ВОЙСК ПРИ БОЛЕЗНЯХ МОЧЕПОЛОВОЙ СИСТЕМЫ, БЕРЕМЕННОСТИ, РОДОВ И ОСЛОЖНЕНИЙ В ПОСЛЕРОДОВОМ ПЕРИОДЕ

Голикова О.С., Диденко Л.В.

Резюме. В статье изучены особенности заболеваемости и госпитализации военнослужащих-женщин видов и родов войск вследствие болезней мочеполовой системы, беременности, родов и осложнений в послеродовой период и их пригодность к военной службе в 2005-2010 гг. Установлено, что по уровню заболеваемости военнослужащих-женщин по контракту Воздушных Сил ВС Украины в ее структуре преобладала заболеваемость вследствие болезней мочеполовой системы, воспалительные заболевания органов малого таза у женщин составляла по средним многолетним показателям 25,45%, невоспалительные болезни женских половых органов – 10,14%, поражение молочной железы – 1,40%. Доказано, что достоверной разницы в структуре заболеваемости и госпитализации

военнослужащих-женщин Воздушных Сил, Военно-Морских Сил, Сухопутных войск Вооруженных Сил Украины в результате болезней половой системы и беременности, родов и послеродового периода отсутствует ($p < 0,001$), что свидетельствует о распространенности указанной патологии и полиэтиологичности факторов.

Ключевые слова: *военнослужащие-женщины, заболеваемость, госпитализация, болезни мочеполовой системы, пригодность к военной службе.*

STUDY OF DISEASE AND HOSPITALISATION FEMALE SOLDIERS AND DELIVERY OF TROOPS IN DISEASES GENITOURINARY SYSTEM, PREGNANCY, BIRTH AND COMPLICATIONS IN THE POSTPARTUM PERIOD

O. Golikov, L. Didenko

Summary. *The paper studied the characteristics of illness and hospitalization of female military personnel services and arms due to diseases of the genitourinary system, pregnancy, childbirth and post-partum complications and their fitness for military service in 2005-2010 found that the highest incidence of female soldiers contracted the Air Armed Forces of Ukraine in its structure prevalent morbidity due to diseases of the genitourinary system, inflammatory diseases of the pelvic organs in women accounted for by long-term average 25.45%, non-inflammatory diseases of female genital mutilation – 10.14%, the defeat of the breast – 1.40%. It is proved that no significant differences in the structure of morbidity and hospitalization of military women of the Air Force, Navy, Army of the Armed Forces of Ukraine as a result of diseases of the reproductive system and pregnancy, childbirth and the postpartum period is not ($p < 0,001$), indicating that the prevalence of this Pathology and polyetiology factors.*

Keywords: *soldiers, women, morbidity, hospitalization, diseases of the genitourinary system, the suitability for military service.*